

Список використаних джерел:

1. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства : підруч. [для вищ. навч. закл.] / [Мазаракі А. А., П'ятницька Н. О., П'ятницька Г. Т. та ін.]; за ред. Н. О. П'ятницької. — [2-ге вид. перероб. та допов.]. — К. : Центр учбової л-ри, 2011. — 584 с.
2. Офіційний сайт міста Івано-Франківська [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mvk.if.ua/aboutcity. – Назва з екрана.
3. Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2017. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ifstat.gov.ua. – Назва з екрана.

Гуцаленко В.В.,

студентка IV курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Орлова О. В.,

кандидат культурології,
доцент кафедри культурно-дозвілєвої діяльності ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

ЗАМКОВЕ МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Вагому частину багатой культурної спадщини України становлять пам'ятки архітектури, залишені нам творцями минулих епох. Вони, свідки життя народу і розвитку його національної культури, відіграють важливу роль у пізнанні історії, вихованні почуття патріотизму та відданості своїй землі, являються невід'ємною частиною світової культури [8].

Найстарішими пам'ятками архітектури є пам'ятки фортифікаційного зодчества – одного з найбільш давніх і поширених видів будівельного мистецтва. Оскільки життя в Україні протікало серед безлічі воєн, число замків і фортець з кожним століттям ставало все більшим. Як у княжі часи укріплені міста, так пізніше оборонні замки служили для населення захистом у часи небезпеки. З давніх часів замки і фортеці в Україні мали оборонну і житлову функцію. Їх будували в найкращих пунктах з оборонної точки зору, а також в найкращих пейзажних місцях з гарним краєвидом, на берегах водойм, у лісах або серед скель. Вони будувалися у вигляді укріплених будівель або групи побудов, що водночас служили помешканням для феодалів і навколо яких розбудовувалися поселення людей. А оскільки замки будували зовсім не бідні люди, кожен із них за своєю красою і величиною представляє справжній витвір мистецтва. Майже всі вони пов'язані з відомими постатями чи родинами

України, що лишили свій слід в світовій історії. Це були заможні литовські, польські або українські князі чи магнати [6].

Деякі замки дійшли до нас через віки і принесли з собою історію українського народу. Але набіги ворогів та дві світові війни зруйнували більшість з них. Та й ці руїни є не менш привабливими для туристів, ніж цілі замкові комплекси. Вони містять в собі історичну архітектурну цінність, і мають велике значення в розвитку української національної культури. Замки стали важливим об'єктом для туризму в Україні.

Замки України з сивою історією знайшли своє нове призначення: стали музеями, картинними галереями, туристичними родзинками країни, майданчиками для театральних постановок та музичних концертів, довкола них ведеться значна науково-дослідницька робота, постійно ведуться археологічні дослідження. Результатом цих досліджень є наукові праці та виставки, на яких трапляються справді унікальні експонати [2, с.37].

Історично склалося, що основна частина замків і фортець України побудована в Західній Україні, під впливом культурологічних особливостей країн, яким в різні епохи належав захід країни. Третина всіх українських замків збереглася на Тернопільщині. Сперш замки будували з дерева, що не було надійним, адже ворог просто міг спалити таке укріплення. Тому пізніше споруди почали будувати із каменю і цегли [6].

Більшість замків і фортець України датують XIV-XVII століттями, а найстарішим з них вважається романтичний середньовічний Невицький замок XII століття, розташований в Закарпатській області, на горі, на правому березі річки Уж. У народі говорять, що перша фортеця з дерева на цьому місці була побудована слов'янською княгинею для укриття в ній жінок та дітей у разі нападу ворогів. Сама назва замку, Невицький, говорить про це, бо пов'язана із словом наречена або дівчина («невістка»). Також говорять, що в цьому замку ховали наречених із заможних сімей від парубків. Невицький замок має неправильну еліптичну форму стін, до яких приєднана шестикутна вежа. Вчені говорять, що протягом століть ним володіли угорці, італійці і навіть трансільванський воєвода. А легенд про замок ходить безліч! Дорога до замку приводить до саду Вагнера (названого на честь садовода з Угорщина Карла Вагнера), закладеному ще в 1879 році, з дивовижним фонтаном, що не замерзає навіть взимку через використання природного тиску води [5, с.17].

Отже, серед найбільш популярних серед відвідувачів (через розвинену туристичну інфраструктуру) є: Луцький замок (також відомий як Замок Любарта), Кам'янець-Подільська фортеця, Золочівський, Олеський і Підгорецький, що входять до туристичного маршруту "Золота підкова", замок Паланок, що в Мукачеві, замок Збаражських, Ужгородський замок, замок Шенборн. Кожен з них має свою історію і свої легенди.

Замки і фортеці Південно-Східної України не надто відомі пересічному громадянину, крім фортець Криму. Але поки останні нам майже не доступні, є

можливість доторкнутися до таємниць Херсона, Одеси, Білгорода-Дністровського; відвідати острів Березань і простори Запоріжжя [4, с.87].

На острові Березань, що знаходиться на території Миколаївської області, збереглися воєнні укріплення, які є культурною спадщиною нашої області. Першу фортецю на острові збудували турки. Пізніше, у часи СРСР, острів вважався воєнним об'єктом. До сих пір стіни фортеці зберігають свої таємниці.

У місті Одеса збереглася фортеця, яку ще називають «Карантином» або «Аркадою». Це фортифікаційні укріплення, що складаються з аркади і порохової вежі. Колись з їх допомогою контролювали потік товарів і пасажирів, які прибували в порт. Пам'ятнику історії та культури вже більше 200 років.

Білгород-Дністровська, або Аккерманська фортеця в Одеській області до сих пір залишається загадкою для багатьох істориків. Це найбільше фортифікаційна споруда України, яке скоро може стати історико-архітектурним заповідником. Відомо, що вона була зведена на залишках давньогрецького міста Тіра, але коли точно і ким саме, нікому невідомо, тому відвідувачам залишається просто милуватися небаченою красою величної споруди.

Замок Попова – архітектурна гордість Запорізької області. Він належить до поширеного в 19 столітті типу замків-садиб (або замків-палаців), які тоді масово поширювалися як в Західній Європі, так і в сучасній Україні. Територія замку – це великий палацово-парковий ансамбль. На державному рівні він визнаний як Василівський історико-архітектурний музей-заповідник «Садиба Попова». Також іноді можна зустріти назви «Таврійський палац» або «Таврійська садиба». Зараз, до речі, актуальним залишається питання реставрації замку [1].

Ряд наукових інститутів України (Укрпроектреставрація, Укрзахідпроектреставрація, НДІТІАМ) вже багато років веде науково-дослідні та проектні розробки реставрації і подальшого пристосування замкових комплексів України.

Необхідно зазначити, що діапазон їх нового використання досить широкий і різноманітний. Це розміщення культурно-просвітніх установ, готелів, санаторіїв, баз відпочинку та туризму, наукових та навчальних закладів. Специфікою української реставраційної справи є те, що найбільш успішно відбуваються проекти з реставрації та пристосування замків під музеї. Прикладом можуть слугувати Олеський, Золочівський (на Львівщині), Луцький, Острозький (Волинь), Збаразький, Хотинський та Кам'янець-Подільський замки-музеї [7, с.44].

На сучасному етапі з'являється багато комерційних пропозицій пристосування пам'яток фортифікаційної архітектури до сучасних потреб. Головною відміною таких пропозицій є розрахунок на те, що пристосування перш за все повинно приносити економічний прибуток, ніж сприяти збереженню пам'ятки, запобігаючи її фізичному знищенню. Це розміщення розважальних закладів (ресторанів, казино, дискотек), використання під складські приміщення, виробництво. Але з точки зору охорони історико-

культурної спадщини таке пристосування не лише закриває доступ бажаним оглянути пам'ятку, а й згубно позначається на її стані [3, с.63].

Організація мережі турбаз, готелів, будинків відпочинку з використанням замкових комплексів, будівництво нових об'єктів у місцях, де знаходяться різноманітні пам'ятки історії і культури, введення в експлуатацію численних музеїв, створення нових екскурсійних та туристичних маршрутів, щоб охоплювали усі замкові комплекси України, дасть змогу зберегти напівзруйновані замки, знайшовши їм раціональне використання; включити пам'ятки до музейної мережі України; популяризувати віддалені замки-музеї; залучити до цієї справи інвесторів, що в сучасних умовах, коли держава не виділяє коштів на повноцінну охорону пам'яток, принесе значну економічну користь; створити туристичну індустрію країни на основі існуючої культурно-архітектурної спадщини [9, с.54].

Підсумовуючи усе вище викладене, можемо прийти до висновку, що, володіючи таким багатим культурно-історичним потенціалом, за умови його відновлення, збереження та раціонального використання, Україна матиме міцний фундамент для побудови дієвої стратегії розвитку галузі дозвілля і розваг.

Список використаних джерел:

1. 50 самых красивых замков и крепостей Украины [Електр. ресурс]. – Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ru/article/766_50-samyh-krasivyyh-zamkov-i-crepostey-ukrainy.htm/ – Назва з екрана.
2. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг: Навч. посібник/ В.К. Бабарицька, О.Ю. Малиновська. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Альтерпрес, 2008. – 288 с.
3. Біляченко В.Д., Зайцева В.М., Гурова Д.Д., Зайцева О.Л. Туристські ресурси України. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Запоріжжя: ТОВ "ЛПРС" ЛТД, 2010. – 328 с.
4. Вечерський В.В., Тарасов С.О. Замки і фортеці України/ В.В.Вечерський, С.О.Тарасов. – Львів: Балтія, 2010. – 264с.
5. Гукіна Г.О., Сердюк О.В. Замки та фортеці України/Г.О.Гукіна, О.В.Сердюк. – Київ: Мистецтво, 2009. – 315с.
6. Дива України: замки і фортеці [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-for-business.com/ua/places-interesting-to-visit/123-wonders-of-ukraine-castles-and-fortresses/> – Назва з екрана.
7. Лесик О.В. Замки та монастирі України/О.В. Лесик. – Л.: Світ, 1993. – 173 с.
8. Музеефікація замкових комплексів України як один із засобів їх збереження [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Archeology/Archeometry/Heritage/CastlesMuseums.html/> – Назва з екрана.

9. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник/М.Й. Рутинський. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.

Заболотня Ю.В.,

студентка II курсу факультету
менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Чеботаєва О.М.,

кандидат історичних наук, доцент
кафедри культурно-дозвілєвої діяльності

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ ГРИГОРІЙ САВИЧ СКОВОРОДА ТА ЙОГО КОНЦЕПЦІЯ КУЛЬТУРИ

Григорій Савич Сковорода є визначною постаттю української культури доби Просвітництва. Народився 3 грудня 1722 року в селі Чорнухи на Полтавщині в бідній козацькій сім'ї. З ранніх літ відзначався схильністю до зосередженості на своєму внутрішньому світі, твердістю духу, великим бажанням до науки і знань. У 1738 році батьки віддають Григорія до Київської академії, де він навчався з перервами близько 10 років та здобув ґрунтовні знання з мов – грецької, латини, польської, староеврейської, німецької. У 1742 році Григорія запрошують до придворної співацької капели в Петербург, бо він прославився чудовим басом, майстерною грою на скрипці, флейті, бандурі, цимбалах і сопілці та композиторським талантом. Після двох років перебування у північній столиці він повертається продовжувати перерване навчання. У 1744 – 1745 рр. Сковорода вчиться у класі філософії. Дослідники вважають, що він був добре обізнаний з творами античних авторів Платона, Арістотеля, Плотіна, з богословськими трактатами середньовічних отців церкви та з зовсім свіжими на той час ідеями європейських філософів Нового часу – Декарта, Спінози та інших [1; 12, с.134].

В 1745 році разом з місією генерала Вишневського Сковорода виїхав до Угорщини в м. Токай, де перебував до 1750 року. В 1751 році деякий час викладав поетику в Переяславській семінарії. В 1753 році працював учителем сина багатого поміщика, а потім здійснив подорож до Москви. Майже рік провів у Троїце-Сергієвій лаврі, поповнюючи свої знання в її бібліотеці. Після повернення в Україну знову посідає місце домашнього вчителя до 1758 року. В 1759-1768 роках викладав у Харківському колегіумі. В 1768 році був запрошений читати курс етики у додаткових класах при колегіумі. Останні